

Claire Bidwell Smithová

PLAVAT SE ŽRALOKY

Skutečný příběh lásky a ztráty

**PLAVAT
SE ŽRALOKY**

Claire Bidwell Smithová

PLAVAT SE ŽRALOKY

Libri
FORTUNA

Original title: Claire Bidwell Smith: THE RULES OF INHERITANCE

Copyright © Claire Bidwell Smith, 2012

This edition published by arrangement with Hudson Street Press,
a member of Penguin Group (USA) LLC,
a Penguin Random House Company.

Czech edition © Fortuna Libri, Praha 2014

Translation © Daniela Klečková, 2014

Cover design © Peter Mičuda, 2014

Vydalo nakladatelství Fortuna Libri.

www.fortunalibri.cz

Odpovědná redaktorka Alena Peisertová

První vydání

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být reprodukována, ukládána
do informačních systémů nebo rozšiřována jakýmkoli způsobem,
ať už elektronicky, mechanicky, fotografickou cestou nebo jinými
prostředky bez souhlasu majitele práv.

POZNÁMKA AUTORKY

Tato kniha je literatura faktu. Některá jména a identifikační údaje
jsem na ochranu soukromí jednotlivých osob změnila.

Vše, o čem se v knize píše, je založené na mých vzpomínkách.

POZNÁMKA VYDAVATELE

Skenování, umísťování na servery a internetová či jakákoliv jiná
distribuce této knihy bez povolení vydavatele je nezákonná a trestná.

Kupujte, prosím, jen autorizovaná elektronická vydání.

Nezúčastňujte se pirátského elektronického rozšiřování materiálů
chráněných autorským zákonem a nevybízejte k němu.

Ceníme si, že podporujete autorčina práva.

ISBN 978-80-7321-809-6

*Mojí matce a otci – zbyla mi po nich jen vděčnost
za všechno, co jsem zdělila*

První část

Popírání

Popírání má svůj půvab. Je to přirozený způsob, jak přijmout jen tolik, kolik dokážeme strávit.

Elisabeth Kübler-Rossová

První kapitola

1996, JE MI OSMNÁCT.

OTCŮV HLAS ZNÍ V TELEFONU PODIVNĚ PLECHOVĚ. STOJÍM V BUDCE POD schodištěm na koleji v Howlandu. Jsem v prvním ročníku na vysoké škole.

„Claire,“ oznamuje mi, „máma je zas v nemocnici.“

Je úterý. Matka tu za mnou byla před dvěmi dny na rodičovském víkendu a nechápu, co dělá v nemocnici.

„Claire, slyšíš mě?“

Zhluboka se nadechnu.

„Ano, tati.“

„Poslouchej. Nevím, jak ti to mám říct. Doktoři si myslí, že už se nedá nic dělat. S tou rakovinou je to ztracený.“

„Jak to myslíš?“

Nemám ráda slovo ztracený. Vybaví se mi přitom loď, která se ztratila na moři.

Poslouchám, jak otec podrobně vypráví o matčině návštěvě v nemocnici a v hlavě si rychle přehrávám minulý víkend, jedna rozmazaná scéna stíhá druhou.

Ach jo...

Máma přijela v pátek. Jezdily jsme spolu po klikatých horských cestách Vermontu, který byl pro nás obě neznámou zemí, a podzimní stromy planuly barvami – oranžovou, zlatou a temně, temně rudou. Leželo mezi námi podivné ticho, prázdnota, jaká tu nikdy předtím nebyla.

Dva měsíce, které jsem strávila na univerzitě, se zdály dlouhé, jako kdybychom žily odděleně celý život.

Matka dělala, co mohla, aby překlenula nezvyklou propast a chovala se nepřirozeně vesele, ale i já jsem se snažila zaplnit náhlé prázdno a vyprávěla jsem jí o škole a o spolubydlící Christine. Večeřeli jsme v italské restauraci ve městě. Objednala dvě sklenice vína a jednu mi nabídla. V místnosti seděli u stolů dva nebo tři další studenti s rodiči a nevím proč, ale bylo mi trapně za nás za všechny.

V sobotu jsme se procházely po univerzitním kampusu s budovami s bílými překládanými prkny a zvlněnými zelenými kopci jako na pohlednici z Nové Anglie. Ukázala jsem mámě svého učitele poezie, starého hipíka s neupravenými vousy, a kluka, po kterém jedu, Christophera. Ze schodů u jídelny jsme pozorovali Christophera, jak přehazuje nohu přes starou motorku a probouzí ji k životu.

„Má holku,“ svěřila jsem se mámě.

„Samozřejmě nějakou má,“ odpověděla. Pozorovala jsem ji, jak ho pozoruje, a bylo mi jasné, že má tenhle typ kluků přečtený.

Odpoledne jsme šly nakupovat a koupila mi košili a turistické boty. V dalších měsících se na tu košili upnu, jako by mi na mámě ten víkend bůhvíjak záleželo a byla jsem jí vděčná, že přijela. Jako bych si nepřála, aby už odjela a mohla jsem se vrátit ke svému životu.

S postupujícím víkendem se mi začala podbízet. Tvářila se, jako by jí nevadilo, že ji ignoruju, nechala mě kouřit v pronajatém autě a další večer pozvala na večeři všechny moje kamarády. Připadalo mi, že se ke mně zoufale snaží najít cestu.

Ale já právě objevila, jak se bez ní obejít. Proč bych měla stát o to, aby si ke mně nacházela cestu?

V neděli jsem se dívala, jak odjíždí, jazyk mezi zuby a na něm krev, jak silně jsem je do něj zatínala.

To bylo před dvěma dny.

Znovu přeladím na to, co otec říká do telefonu. Něco o hospici.

„Počkej, počkej,“ říkám. „Přibrzdi.“

„Dnes ráno zkolabovala v ložnici, miláčku. Nevěděl jsem, co mám dělat.“

Představím si matku v jedné z dlouhých nočních košil značky Yves Saint Laurent v jejich ložnici v Atlantě. Představím si postaršího otce, jak se nad ní sklání, aby jí pomohl zpátky do postele.

„Ale vždyť tu před pár dny byla,“ namítanu.

„Já vím, že za tebou byla, miláčku. Já vím.“

Několik měsíců po tom, co nás opustila, mi otec prozradí, že podle něj v sobě mobilizovala poslední zbytky energie, aby mě navštívila. Dodá, že když se na vlastní oči přesvědčila, jak si dobře vedu v novém životě, konečně dokázala odejít. Když to říká, okamžitě zalituju, proč jsem se nechovala aspoň trochu míň suverénně.

Doktoři jí prý doporučili hospic.

Co je to hospic?

Otec na chvíli oněmí.

„Když člověk jde umřít domů,“ řekne konečně.

V tu chvíli se zastaví čas. Ve společenské místnosti se smějí děcka. Je zapnutá televize a slyším cinkání sklenek. Sáhnu po letáku přilepeném na stěně a tahám za jeho růžek, dokud ho neodtrhnu a pak pozoruju, jak se pomalu snáší na zem.

Ve stejném týdnu mi otec volá ještě několikrát. Nejdřív aby mi oznámil, že máma je doma a že je u ní ošetřovatelka. Pak

aby mi sdělil, že se cítí líp a nemám si dělat starosti. Mám se věnovat škole.

„Můžu mluvit s mámou?“

„Teď ne, miláčku. Spí.“

Spí pokaždé, když volám.

O víkendu jedeme s Christine do New Yorku se dvěma klukama z koleje. Oba dva se jmenujou Dave. Jeden z nich má bohatého papínka a jezdí v přepychovém červeném džípu. Když řeže zatáčky na Manhattanu, visím křečovitě na madlu. Druhý Dave je anarchist. Pronáší hlášky jako „Ať jde kurva do prdele,“ a já opatrně kývám hlavou, protože se neodvážím souhlasit, ale ještě víc se bojím nesouhlasit.

Dave s bohatým papínkem nás večer vezme do jazzového baru ve Village. Je to malá zakouřená špeluňka a všichni se na sebe mačkáme v jednom koutě. Nikdy předtím jsem nic takového nepodnikla – nechodila jsem po barech, ani jsem necoukala v noci po velkoměstě. Jsem zároveň nadšená i vyděšená.

Najednou se k nám bohatý Dave nakloní a něco nám vzrušeně šeptá.

„Do prdele. Tamhle je Cecil Taylor.“

Dívám se přes místnost na starého černocho podupávajícího si nohou do rytmu. Během noci se k němu několikrát vrátím pohledem, prohlížím si jeho křehkou tělesnou schránku a ruce s hlubokými vráskami. Přestože jsme ve stejné místnosti, jako bychom se každý pohybovali v odlišném vesmíru.

O něco později téže noci vpadneme do něčího bytu za městem a já skončím v posteli s anarchistou Davem. Líbá mě a sápe se mi po triku. Přerývaně mi šeptá do ucha, že když mu poškrábu záda, na oplátku mě taky poškrábe. Udělá se mi nanic, otočím se k němu zády a usínám za zvuků jeho nespokojeného reptání. V duchu si přísahám, že ode dneška si dám od kluků pauzu. Anarchista Dave je šestý nebo sedmý, se kterým jsem si začala v posledních dvou měsících, a není to k ničemu.

Když v neděli večer volám domů, otec mi konečně dá k telefonu mámu.

Má chraplavý hlas. Říká, že leží v posteli.

Vyprávím jí o výletu do New Yorku a ona mi vypráví, že když se přistěhovala do New Yorku s prvním manželem Genem, který byl jazzman, celý měsíc přespávali na gauči Cecila Taylora.

Samozřejmě se nepřiznám, že jsem skončila v posteli s anarchistou.

ČTRNÁCT DNÍ JSEM OD MÁMY NEDOSTALA BALÍČEK ANI DOPIS. V prvních dvou měsících na vysoké jsem měla něco ve schránce pokaždé, když jsem se do ní podívala, neboť máma si dávala záležet na tom, abychom zůstávaly ve spojení. Byla nervózní z toho, že jsem tak daleko, přestože škola, kterou jsem si vybrala, se jí líbila.

Marlboro leží na vrcholu hory v jižním Vermontu, daleko od mé rodné Atlanty. Je tu jen dvě stě padesát studentů; většinou to jsou spisovatelé, výtvarníci nebo hudebníci. Jejich rodiče jsou zoufalci, takže mají takřka nulové zázemí a netuší, kdo jsou.

Bydlím v Howlandu, příkrčené jednopatrové budově smíšené koleje, kterou obývá dvacet studentů. Dokonce i koupelny jsou společné a já se chodím sprchovat pozdě v noci, po špičkách se kradu chodbou a trhám sebou při zvuku vody dorážející na chladivý plastový závěs. Christine je jediná z celého kampusu z malého městečka v okolí, jediná místní mezi spoustou prachatých děcek z bohatých předměstí Connecticutu a kalifornské rozlézající se zástavby.

Dost dobře do Marlboro zapadám. Jsem trochu praštěná a trochu ztracená, typická revoltující maloměstská pubertáčka. Na střední škole v Atlantě jsem byla školní básnířkou, trávící

hodiny psaním dlouhých úzkostných veršů o svém příteli a matčině rakovině. Kouřím Camelky light a jsem docela odvázaná.

V osmnácti jsem vysoká a hubená. Můj šatník se skládá z kolekce bílých triček s výstřihem do věčka, která kupuju v sadách v pánském oddělení obchoďáku. Nosím džínsy a vojenské boty, pod tenkými tričky mi prosvítají černé podprsenky. Vlasy mi sahají skoro po pás a mám je obarvené na karmín s hedvábným leskem, protože to ladí s mýma modrýma očima. Čtrnáct dní předtím, než jsem odešla na vysokou, jsem se položila na gauč v tetovacím studiu a dovolila jsem mistrovi, aby mi zajel jehličkou do nosu. Teď vystavuju na odiv malý stříbrný kroužek v otvoru, který mi tam vytvořil. Čekala jsem, jak tím vším budu na vysoké vybočovat, ale ve skutečnosti sem dokonale zapadám.

Zatím jsem z Marlboro nadšená, jsem ráda, že jsem utekla před dramaty svých spolužáků ze střední školy v Atlantě, matčinou rakovinou a otcovými dojemnými pokusy podporovat naši malou rodinku. Jsem nadšená z toho, jak se mění barvy listů a užívám si cestu do kopce do knihovny, kde čtu dlouhé hodiny poezii dvacátého století. A přestože se za to navenek stydím, s nadšením myju nádobí po večeři v jídelně. Jsem nadšená z nových kamarádů z řad studentů, kteří tu se mnou pracují; vyžívám se i v tom, jak se dokážu vztekat. Snažím se dělat na ostatní dojem tím, že při práci piju pivo a pak botou demoluju plechovky na recyklaci.

Nikdo mi to ale nebaští.

Uteče další týden. Otec volá každý den, aby mě informoval o matčině stavu.

„Chceš, abych přijela domů?“ Pokaždé mu kladu tuhle otázku.

„Ještě ne, miláčku. Mluvili jsme o tom s maminkou. Přejeme si, abys zůstala ve škole.“

Odkývám mu to a snažím se ignorovat pochybnosti, které ve mně hlodají.

Věnuju se škole, věčně dobíhám pozdě na hodinu poezie v pondělí ráno, po večeri rozdupávám plechovky před jídelnou a popíjím whisky ve společenské místnosti s každým, kdo mi přijde do cesty. Začíná se ochlazovat a padají listy, krouží ve velkých závějích po kampusu.

Snažím se soustředit na učení, ale nejde to. Mám problémy napsat esej na kulturní historii. Zdá se, že neumím tvořit odstavec, zdá se, že neumím sestavit věty tak, abych jimi doložila svoji tezi. Pořád se vracím k tomu samému a nic nesdělju. Konečně se jednoho večera vydám k domečku, kde pracují lektoři, kteří opravují eseje. V patře se zapíšu na nástěnku, napíšu svoje jméno tiskacím písmem do posledního volného okénka: na jedenáct večer.

Vracím se na kolej a nacházím na dveřích vzkaz, že volal otec. Jeho hlas v telefonní budce pod schody zní rezignovaně.

„Nelepsi se to,“ oznamuje mi. „Doktoři u nás tvrdí, že už se nedá nic dělat.“

Odmlčí se. Najednou nenávidím tuhle telefonní budku, nenávidím malou kovovou židličku, na které sedím, i stupidní letáky na zdi, za které pokaždé škubu.

Otec pokračuje. „Objevil jsem ale jednu nemocnici v D.C. s doktorem, který je ochotný ji operovat. Stojí to za pokus,“ dodá.

Poslouchám a neříkám nic. Nevím už, čemu věřit. Matka je nemocná celých pět let. Od té doby, co jí zjistili rakovinu tlustého střeva, když mi bylo čtrnáct, se naše životy proměnily v kolotoč operací, chemoterapií a pečlivého studování alternativních léčebných postupů.

„Změnil jsem ti lístek a příští týden nepojedeš na Den Díkůvdání domů, ale do D.C.,“ oznamuje mi otec.

Ještě chvíli poslouchám otcova slova, která do mě naráží a zas klesají jako vlny.

Když domluvíme, vrátím se do pokoje a natáhnu se na postel. Připadám si tu uvězněná jako hmyz nabodnutý na špendlík.

Po chvíli se podívám na hodiny. Je skoro jedenáct. Posbírám svoje knihy a zamířím zas k centru, kde se opravují eseje. V místnosti v patře září osamělé světlo. Schody vržou, když po nich stoupám vzhůru.

Lektorem je student z posledního ročníku, který se jmenuje Deni. Je to francouzský Kanaďan a vyslovuje se Dení. Když to několikrát pronesu nahlas, vrhne na mě zmatený pohled.

Nikdy jsme spolu nemluvili, ale znám ho z jídelny, zaznamenala jsem, jak je vysoký, jaký má tvar brady a modré oči. Je hezký, ale zřejmě si to neuvědomuje. Nosí starý kabát s prošoupanými lokty. Ten kabát do sebe něco má. Není jako hadry, které prachatá děcka shánějí v sekáči. Nic tím kabátem nepředstírá; je to nejlepší, co si může dovolit.

Posadím se proti němu a přistrčím k němu po stole svoji esej. Stydím se. Víím, že je to špatně napsaný. Víím, že celý večer čte eseje a že se nemůže dočkat, až bude moct jít domů.

Tiše čekám, než to přečte, a pozoruju okny sněh a zaparkovaná auta. Myslím na matku a na to, kdy ji zas uvidím, na další nemocnici, kterou zas všichni důvěrně poznáme.

Najednou se rozbřečím.

Deni vzhledne od eseje a změří si mě přimhouřenýma očima. Nic neříká.

„Moje máma má rakovinu,“ vyhrknu. „Půjde do nemocnice v D.C. Mám tam jet na Den Díkůvzdání místo toho, abych jela domů. Táta říká, že umře.“

Jako z dálky vnímám svůj mladý zastřený hlas. Nevím, proč mu to všechno vykládám, ale uleví se mi, když to řeknu nahlas.

Deni odloží esej na stůl. Zůstane tam ležet. Nějak to příští týden dodělám a odevzdám.

„Můj otec před rokem spáchal sebevraždu,“ pronese místo odpovědi.

Jen tak to konstatuje. Ne úplně bez citu, ale jako by pro něj bylo důležité, abych se to dozvěděla.

Ta věta zůstane viset mezi námi ve vzduchu.

V místnosti to začne jiskřit. Jako bychom se sebe dotýkali, přestože tomu tak není.

Deni to zopakuje: „Můj otec spáchal sebevraždu.“

Potom se mezi námi začne jako dým odvíjet konverzace. Sedíme u stolu ještě několik hodin dlouho potom, co centrum zavřou, mluvíme a nakláníme se k sobě z míst, kde sedíme. Deni mi vypráví o svém otci. Já mu vyprávím o matce. V určitých okamžicích se nás zmocňuje ostýchavost a bloudíme očima v koutech místnosti. Pak se z nás zas stanou drsníci a místnost je nabitá podivnou energií, která z nás vyzařuje.

„Táta má narozeniny,“ prohlašuje Deni. „Zrovna dneska v noci.“ Vytasí se s tím o půlnoci a pak spolu pozorujeme vteřinovou ručičku na starých hodinách na zdi, jak se s hlasitým tiknutím přehoupne do nového data.

„Teď mám zas narozeniny já,“ prohlásí.

„Máme narozeniny den po sobě,“ vysvětluje. „V době, kdy jsme každý žili v jiném časovém pásmu, mi táta volal, když tady bylo jedenáct a u něj půlnoc. Celou hodinu jsme spolu slavili narozeniny.“

Oněmím posvátnou úctou. Nenapadá mě, co na to říct.

Deni začíná plakat a já pozoruju, jak mu na svetr stékají slzy. Tenhle kluk, který je skoro dospělý a kterého skoro neznám, začíná plakat.

Přiznává se, že tohle ještě nikomu neřekl a že kvůli otci nikdy nebrečel, ani jednou za celý minulý rok.

Tiše žasnu nad mocí, jakou máme nad tím, aby se nám někdo druhý otevřel.

Zůstaneme vzhůru celou noc a povídáme si. V určitou chvíli se přesuneme do prázdné jídelny. Zůstává pořád odemčená, obrovské dávkovače s cereáliemi a mléko jsou studentům k dispozici celou noc. Naplníme si misky granulemi a sedíme proti sobě s jídlem před sebou jako němou vzpomínkou.

Deni se mi svěřuje s tím, co všechno nestačil otci říct. Důrazně mě nabádá, abych neudělala s matkou stejnou chybu.

„Musíš jí říct všechno hned. Možná už nebudeš mít další šanci.“ Předklání se a jeho modré oči se do mě vpíjejí. „Dobrá,“ přikyvuju.

A jak tak sedím naproti Denimu, věřím, že to udělám. Cítím se nabitá energií a plná síly. Nikdy jsem si nepřipadala tak bdělá, schopná a odhodlaná. Do dneška mi matčina rakovina připadala jako něco, co se může stát každému z nás. Ale s Denim mám pocit, že dokážu vzít osud do svých rukou.

O několik hodin později za úsvitu ležím vzhůru na horní palandě a přehrávám si celý večer Deniho rady, jeho opatrně volené a naléhavé věty se nade mnou vznášejí, až v nich jsem celá obalená a zlehka je vdechuju ústy.

Jen si neuvědomuju, že bez ohledu na to, jak se právě teď cítím, doopravdy nevěřím, že máma umře.

DALŠÍCH ČTRNÁCT DNŮ JSME S DENIM NEROZLUČNÍ. NĚCO JSME otevřeli, odemkli dveře, překročili práh. Ale když se ocitneme uvnitř, stanovíme si hranice, kam můžeme zajít.

Jsem odhodlaná dodržet slib celibátu, který jsem si dala po rozčarování, jaké jsem zažila s anarchistou, a informuji o tom Deniho hned druhého dne naší známosti. Okamžitě svého rozhodnutí zalituju, protože toužím zabořit hlavu na jeho hruď a cítit jeho ruce ve svých vlasech.

Jednou odpoledne mě pozve na návštěvu k sobě do bytu ve městě. Protože je v posledním ročníku, nebydlí už na kampusu.

Jezdí ve starém otlučeném autě a dopoledne se pro mě zastaví.

Jízda do Brattleboro, města na úpatí hory, trvá asi dvacet minut vyplněných ostrými zatáčkami, jen občas ji zpomalují kamiony s kládami. Klábosíme na předních sedadlech a uzavřený prostor navozuje pocit nezvyklé intimity.

Deni bydlí ve vysoké budově v centru města. V osmnácti neznám moc lidí, co bydlí v činžáku. Deniho garsonku tvoří velká místnost, jejímž středem je obrovská stará postel. Rozpačitě přešlapujeme uprostřed místnosti a snažím se vymyslet nějakou poznámku, ale nemůžu odtrhnout oči od svalů na Deniho šiji, jeho brady a vlasů, které se mu za ušima zlehka vlní. Má smutné oči a plné rty.

„Pojď se projít,“ navrhuje.

Vydáme se po hlavní třídě a zaležeme do jediného knihkupectví ve městě, kde se prodávají nové i použité knihy. Přejíždím prsty po titulech, spočinu tu a tam a snažím se rozhodnout, jakou knihu vytáhnout, abych na něj udělala dojem.

Deni bez váhání vytahuje jeden titul za druhým a já si píšu seznam do notýsku, který s sebou všude nosím. Deni je spisovatel. Dopisuje román a napsal spoustu povídek. Tvoří pečlivě, učesává slova opatrně jako chirurg, který se bojí, aby něco neopomněl.

E. Annie Proulxová. Vyslovuje její jméno stejně naléhavě, jako když mluvil o mojí matce. O několik let později si přečtu kritiku Deniho prvního publikovaného románu, která ho srovnává s Proulxovou a bezděky mu skládá nejvyšší poklonu, jaké se mu může dostat.

Moje matka se stane tichou společnicí našich odpolední s Denim, neboť její ohrožená existence je důvodem, proč se spolu scházíme. Je tématem, ke kterému se vracíme, když sexuální napětí mezi námi neúnosně roste. V kavárně mi Deniho ruka krátce spočine na kříži a oba se vyděsíme. Rychle ji odtažne. Znovu volně vydechneme.

„Tak kdy odjíždíš do D.C.?“ ptá se mě.